

Sygn. akt VII U 1209/18

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 07.03.2019 r.

Sąd Okręgowy / Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy

Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia : SSO Joanna Sawicz

Protokolant : p.o. protokolanta Wiktoria Burdzyńska

przy udziale - - -

po rozpoznaniu w dniu 06.03.2019 r. w Świdnicy

sprawy **J. Z.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o wysokość emerytury i rekompensatę

na skutek odwołania **J. Z.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

z dnia 10.10.2018 r. Nr (...)

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od powoda J. Z. na rzecz strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 1209/18

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. Z. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 10.10.2018 r. znak: (...), w której strona pozwana odmówiła mu przyznania prawa do przeliczenia emerytury wraz z rekompensatą do kapitału początkowego. W uzasadnieniu odwołania wnioskodawca wskazał, że wbrew stanowisku organu rentowego przepracował ponad 15 lat w szczególnych warunkach, bowiem będąc zatrudnionym w (...) S.A. w J. wykonywał pracę sztygara zmianowego, zastępcy kierownika kopalni, kierownika kopalni oraz dyrektora ds. techniczno – produkcyjnych.

Strona pozwana - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. wniosła o oddalenie odwołania i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 180 zł. Strona pozwana wskazała, że przyczyna odmowy przeliczenia emerytury wraz z rekompensatą do kapitału początkowego jest fakt nie

posiadania przez wnioskodawcę co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. Z. (...) zatrudniony był J. Zakładach (...), obecnie (...) S.A. z siedzibą w J. od dnia 17.08.1978r. do dnia 31.08.1988r. (jako referent ds. technicznych i od 11.11.1978r. jako sztygar zmianowy), od dnia 25.10.1995r. do dnia 30.06.2001r. (jako z-ca kierownika kopalni, od 2.01.1996r. jako kierownik kopalni i od 22.03.1999r. jako dyrektor ds. techniczno-produkcyjnych)

W/w zakład zajmuje się wydobywaniem surowców ogniotrwałych typu glina, żwir oraz przetwarzaniem surowców mineralnych. Do Spółki należy kopalnia odkrywkowa glin ogniotrwałych (...) oraz zakład przetwórczy. Nadto w/w spółka współpracuje ze spółką-córką: (...) Sp. z o. o. Kopalnia (...) to obszar ok. 50 ha, jest oddalona od siedziby spółki kilkanaście kilometrów.

W latach 1970-80 kopalnia zatrudniała ok. 200 pracowników na stanowiskach górnik, mechanik, elektryk, operator koparki, ślusarz, którzy bezpośrednio pracowali przy procesie wydobywczym. W latach 1990-2000 załoga została zredukowana do połowy.

Praca w kopalni odbywa się w systemie brygadowym. W skład brygady wchodzi pracownicy o danej specjalności (np. brygada górników, brygada mechaników, brygada elektryków). Brygada pracowała pod bezpośrednim nadzorem brygadzisty. Dodatkowo prace wykonywane przez określoną brygadę nadzorował na danej zmianie tzw. sztygar zmianowy - mistrz (właściwej specjalności np. sztygar elektromechanik, sztygar górniczy).

W okresie od 17.11.1978r. do 31.08.1988r. wnioskodawca pracował na stanowisku sztygara zmianowego. W tym czasie korzystał z urlopów bezpłatnych w okresach: 10.06.1981r.-10.07.1981r., 12.06.1987r.-11.07.1987r., 25.07.1988r.-31.08.1988r.

Do obowiązków sztygara należało rozdzielanie pracy, obchodzenie stanowisk pracy, na których wykonywały prace podległe mu brygady, terminowe zaopatrywanie stanowisk pracy w potrzebne narzędzia, przydzielanie pracy w sytuacjach postojów, sporządzanie dokumentów w zakresie zapotrzebowania na materiały, raportów z wyników pracy, uczestnictwo w tzw. spotkaniach codziennych w "sztygarówce", podczas których były omawiane i rozdzielane prace w danym dniu, dokonywanie ocen pracy podległych mu pracowników, prowadzenia ewidencji pracy, szkolenie bhp, nadzorowanie terminowego załadunku wagonów.

W kolejnych okresach wnioskodawca pracował na stanowiskach:

- zastępcy kierownika kopalni od 25.10.1995r. do 01.01.1996r.

- kierownika kopalni od 02.01.1996r. do 21.03.1999r.

Powód w tym czasie wykonywał swoje obowiązki na terenie kopalni (...). Jego biuro znajdowało się w budynku administracyjnym. Do jego obowiązków należała realizacja planów wydobywania i współudział w ich opracowywaniu, ustalanie zakresu wykonywanych prac przez poszczególnych sztygarów i brygad, podejmowanie decyzji w sprawach pracowniczych (przyjmowanie i zwalnianie, przeszerogowanie, przyznawanie premii, udzielanie kar porządkowych), udział w naradach, nadzór nad prawidłowym obiegiem dokumentacji i jej terminowe przekazywanie, prowadzenie korespondencji i rozpoznawanie wniosków pracowników, analiza kosztów wytwarzania i pozostałych wskaźników techniczno-ekonomicznych, nadzór i prowadzenie dokumentacji produkcyjnej (raporty produkcyjne). Powód w ramach sprawowanego nadzoru nad pracą kopalni także obchodził poszczególne stanowiska pracy (sztygar objazdowy).

Od dnia 22.03.1999r. do dnia 30.06.2001r. wnioskodawca był zatrudniony jako dyrektor ds. techniczno-produkcyjnych. Swoje obowiązki wykonywał na terenie siedziby spółki w J., gdzie mieściło się jego biuro. W

ramach swoich obowiązków prowadził narady produkcyjne, które odbywały się codziennie i trwały 1-1,5 ha z podległymi mu pracownikami, w tym kierownikami poszczególnych zakładów, opracowywał i zatwierdzał plany, nadzorował pracę całego zakładu, omawiał kwestię wydobycia i produkcji z poszczególnymi kierownikami. W ramach wykonywania funkcji dyrektora ds. techniczno-produkcyjnych jeździł do kopalni, bywał na terenie zakładu przetwórczego, uczestniczył w usuwaniu awarii. Miał stały kontakt telefoniczny z podległymi kierownikami, zwłaszcza w sytuacjach wymagających od nich podjęcia natychmiastowych decyzji.

W okresie od 01.07.2001r. do 23.09.2018r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. w J., gdzie pracował na stanowisku Dyrektor Generalny- Prezes Zarządu.

W latach 1995-2011 wnioskodawca był uprawniony do odzieży ochronnej (kask, trzewiki, kurtka, buty gumowe); w 2011 roku pobrał buty gumowe.

(dowód: akta ZUS, zeznania świadków: W. Ł., A. S., J. U., R. B. oraz wnioskodawcy e-protokół k. 37 w aktach sprawy)

W dniu 22.08.2018r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę, a w dniu 24.09.2018r. o wypłatę emerytury z rekompensatą. Jednocześnie wnioskodawca dołączył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych za okresy 17.11.1978r.-31.08.1988r. i 25.10.1995r.-30.06.2001r.

Decyzją z dnia 10.10.2018r. strona pozwana przyznała wnioskodawcy emeryturę od dnia 22.09.2018r.

Natomiast zaskarżoną decyzją również z dnia 10.10.2018r. strona pozwana odmówiła wnioskodawcy prawa do rekompensaty i przeliczenia emerytury, ponieważ nie posiada 15-tu lat pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jako pracę w szczególnych warunkach strona pozwana uznała wnioskodawcy okresy zatrudnienia od 17.11.1978 r. do 09.06.1981r., od 11.07.1981r. do 11.06.1987r., od 12.07.1987r. do 24.07.1988r. po wyłączeniu urlopów bezpłatnych na stanowisku sztygara zmianowego, tj. 9 lat, 6 miesięcy i 9 dni.

Do pracy w szczególnych warunkach strona pozwana nie uwzględniła okresów zatrudniania od 25.10.1995r. do 01.01.1996r. na stanowisku zastępcy kierownika kopalni, od 02.01.1996r. do 21.03.1999r. na stanowisku kierownika kopalni oraz od 22.03.1999r. do 30.06.2001r. na stanowisku dyrektora ds. techniczno – produkcyjnych. Strona pozwana wskazała, że z przedłożonej dokumentacji nie wynika, czy pracując jako zastępca kierownika i kierownik kopalni wnioskodawca posiadał wyodrębnione pomieszczenie do pracy i czy byli zatrudnieni w tym czasie pracownicy dozoru niższego szczebla. W przypadku pracowników dozoru inżynierijno technicznego wyższego szczebla wykonywanie innych prac np. o charakterze administracyjno – biurowym lub przebywanie w czasie zmiany roboczej w oddzielnym pomieszczeniu od stanowisk robotniczych wymienionych w wykazie decyduje o niezaliczeniu danych prac do pracy w szczególnych warunkach. Zakres obowiązków pracownika na stanowisku dyrektora daleko wykracza poza osobiste dozоровanie, czy kontrole robotniczych stanowisk pracy.

(dowód: akta ZUS)

W świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 20.06.2018r. potwierdzono okres 1.06.1979r.-31.08.1988r. na stanowisku sztygar zmianowy, w świadectwie z dnia 24.09.2018r. potwierdzono okres 17.11.1978r. -31.08.1988r. także na stanowisku sztygar zmianowy, z dnia 20.06.2018r. potwierdzono okres 25.10.1995r.-30.06.2001r. Wszystkie 3 świadectwa zostały popisane przez prezesa zarządu spółki akcyjnej (...) siedzibą w J..

(dowód : świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie podlegało oddaleniu.

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U. 2017 , poz. 664) rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

O warunkach przyznania rekompensaty stanowi art. 21 cytowanej ustawy, zgodnie z którym rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 15 lat. Zgodnie z treścią art. 23 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę i jest ona przyznawana w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy emerytalnej.

Prawo do rekompensaty w zakresie przesłanki pozytywnej jest uwarunkowane wykazaniem przez ubezpieczonego okresu co najmniej 15-lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 1 i 3 ustawy emerytalnej. Podobnie jak przy ustalaniu tego okresu na potrzeby przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym przy ustalaniu prawa do rekompensaty uwzględnia się tylko okresy, w których praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Należy jednak pamiętać, że nie każda praca w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych uprawnia do otrzymania wcześniejszej emerytury. Wykazy prac, których wykonywanie pozwala na otrzymanie tego świadczenia, zostały przewidziane w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w zw. z art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej.

Dla oceny czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, podstawowe znaczenie ma czy praca, o której mowa w/w rozporządzeniu wykonywana jest stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) . Przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach, nie jest dopuszczalne zaliczanie innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika w stopniu powodującym wcześniejszą utratę zdolności do zatrudnienia i nie zostały wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (wyrok SN z dnia 10.04.2014r. , II UK 395/13, LEX nr 1455235, wyrok SN z dnia 15.12.1997r., II UKN 417/97 , tak też wyrok S.A. we Wrocławiu z dnia 3.04.2012r. ,III AUa 181/12).

W niniejszej sprawie sporne było między stronami czy wnioskodawca w okresie 25.10.1995r.-30.06.2001r. wykonując prace jako zastępca kierownika kopalni (od 25.10.1995r. do 01.01.1996r.), kierownik kopalni (od 02.01.1996r. do 21.03.1999r.) i dyrektor ds. techniczno-produkcyjnych całego zakładu (od 22.03.1999r. do 30.06.2001r.) pracował w warunkach szczególnych czy w szczególnym charakterze.

W/w rozporządzenie Rady Ministrów z 7.02.1983r. nie zalicza powyższych stanowisk pracy do zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Natomiast w wykazie A stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia, poz. 24 działu XIV wskazano kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie .Przy czym powyższe czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 rozporządzenia). W sytuacji, jeżeli pracownik wykonuje także inne czynności - obowiązki w ramach swojego zakresu obowiązków , to brak jest podstaw do przyjęcia, że wykonuje on prace w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakwalifikowanie pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach należy zawsze konfrontować z konkretnym stanem faktycznym, w którym praca była wykonywana, nie odrywając się od specyfiki konkretnego procesu pracy (por. wyrok SN z 27.11.2013r. , I UK 166/13). Z ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia wynika, że powód jako zastępca kierownika kopalni , kierownik kopalni, a następnie dyrektor ds. techniczno-produkcyjnych poza obowiązkami wynikającymi z nadzoru nad działaniem kopalni , a następnie całego zakładu , będąc odpowiedzialny za ich funkcjonowanie , wykonywał liczne czynności administracyjne i zarządzające. W aktach osobowych ubezpieczonego zachowały się

zakresy obowiązków wykonywanych na w/w stanowiskach. Przy czym jednoznacznie z nich wynika, że wnioskodawca był zobowiązany do wykonywania całego zakresu czynności nie związanych z bezpośrednim nadzorem nad pracą pracowników zatrudnionych bezpośrednio przy pracach w warunkach szczególnych. Potwierdzili to w istocie także świadkowie. W przypadku wnioskodawcy zatrudnionego na stanowisku zastępcy kierownika, kierownika i dyrektora kopalni odkrywkowej (...) z siedzibą w J., gdzie pracowały poszczególne brygady pracowników, na czele których stali brygadziści i sztygarzy, brak jest podstaw do przyjęcia, iż w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (w znaczeniu jak wyżej) wykonywał czynności związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie – dozoru bezpośredniego, wykonywanego na poszczególnych stanowiskach pracy. Te obowiązki spoczywały bowiem na podległych mu sztygarach zmianowych i brygadzystach. Wnioskodawca wykonywał natomiast czynności administracyjne i zarządzające związane z organizacją i kierowaniem pracy zakładu, w tym związanych z nadzorem nad produkcją i wydobyciem.

Wobec nie można uznać, aby wykonywane przez wnioskodawcę czynności związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżyniersko-technicznym w ramach bezpośredniego nadzoru procesu produkcji wykonywane były stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Powyższej oceny w żadnej mierze nie podważają świadectwa pracy w szczególnych warunkach jakie wnioskodawca złożył w toku postępowania. Świadectwo takie nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Dlatego też w ramach postępowania sądowego Sąd ma prawo dokonania oceny w/w wymienionego dowodu, co do zasadności wydania przez pracodawcę świadectwa pracy, jak i zasadność umieszczenia w świadectwie pracy wzmianki, że pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub iż pracy takiej nie wykonywał, poprzez ocenę całokształtu okoliczności w oparciu o zgromadzone dowody oceny charakteru pracy wnioskodawcy (wyroki SN z dnia: 8.04.1999r., II UKN 619/98, 21.04.2004r., II UK 337/03, 23.11.2004r., I UK 15/04; 22.06.2005r., I UK 351/04; 20.10.2005r., I UK 41/05; 29.01.2008r., I UK 192/07). Natomiast w świetle choćby akt osobowych należy uznać je za całkowicie niewiarygodne. Dodatkowo nie można pominąć okoliczności, iż pracodawca wydał dwa świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych dotyczących tego samego stanowiska, wskazując na dwa różne okresy; raz jest to okres 1.06.1979r.-31.08.1988r., a raz okres 17.11.1978r.-31.08.1988r., podobnie jak w odwołaniu, gdzie te okresy podano jako dwa odrębne okresy zatrudnienia.

Podobnie dowód w postaci wydania wnioskodawcy odzieży roboczej nie potwierdza, że w okresach spornych wykonywał on pracę w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie, że przebywał na terenach wymagających takiej ochrony. Podnieść należy, że taka odzież pobierał nawet, gdy był zatrudniony jako Prezes Zarządu.

Całość zgromadzonego w przedmiotowym postępowaniu wiarygodnego materiału dowodowego przemawia za uznaniem, że praca wnioskodawcy na stanowiskach zastępcy kierownika kopalni, kierownika kopalni i dyrektora ds. techniczno – produkcyjnych nie może zostać uznana jako praca wykonywana w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, uzasadniając rekompensatę z tego tytułu.

Z tych względów Sąd uznał, że wnioskodawca nie posiada okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszącego co najmniej 15 lat, w związku z czym nie nabył prawa do otrzymania rekompensaty określonej w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265) w kwocie minimalnej.